

دانشگاه فرهنگیان
فصلنامه علمی
مطالعات کارورزی در تربیت معلم
سال دوم شماره ۲
تاریخ چاپ: بهار ۱۳۹۹

بررسی محتوا و نحوه یادگیری درس کارورزی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشگاه فرهنگیان

محمد عظیمی^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۹/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱/۱۵

چکیده

تحقیق حاضر به بررسی محتوا و نحوه یادگیری درس کارورزی دانشگاه فرهنگیان پردیس علامه طباطبایی اردبیل از دیدگاه دانشجو معلمان و اساتید پرداخته است. روش پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد. نمونه‌ی آماری دانشجویان به تعداد ۱۰۳ نفر به شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شد و نمونه‌ی آماری اساتید به روش تصادفی ساده و به تعداد ۱۱ نفر انتخاب شد. به‌منظور گردآوری داده‌ها از دو پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. روش آماری مورد استفاده در این پژوهش آزمون تی است. نتایج آماری نشان می‌دهد که بین عناصر محتوا و نحوه یادگیری درس کارورزی از دیدگاه اساتید و دانشجویان تفاوت معناداری وجود دارد. لذا با $0/095$ اطمینان می‌توان گفت بین میانگین نمرات دو گروه دانشجویان با اساتید تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین با توجه به نمرات تفاوت میانگین‌ها، در کل امتیاز کل اساتید از دانشجویان بیشتر است.

واژگان کلیدی: محتوا، نحوه یادگیری، درس کارورزی، دیدگاه دانشجو معلمان و اساتید، دانشگاه فرهنگیان

^۱ - استادیار، گروه آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

مقدمه

در ایران بر اساس اسناد نظام آموزش و پرورش، تربیت معلم فرآیندی است که زمینه‌ساز تکوین و تعالی پیوسته هویت حرفه‌ای مع‌المان، بر اساس معیارهای نظام اسلامی می‌شود و مسئولیت این فرآیند به دانشگاه فرهنگیان سپرده شد (خروشی، ۱۳۹۵). دانشگاه فرهنگیان به منظور رشد حرفه‌ای دانشجویان تحت تربیتش برنامه مدونی در دست دارد. در این برنامه، فعالیتی که بیش سایرین به چشم می‌آید اجرای دوره کارورزی^۲ است. اصطلاح کارورزی در حوزه آموزش و پرورش تجربی بسیار رایج بوده (بوکالییا^۳، ۲۰۱۲) و شایان توجه است که در کشورهای پیشرفته، تأکید بر دوره کارورزی یا تدریس عملی یکی از جنبه‌های برجسته تربیت معلم محسوب می‌شود (ریشستر و همکاران^۴، ۲۰۱۱). هدف اساسی در آموزش دانشجویان ارتقای دانش، مهارت و ارزیابی صحیح و دقیق مهارت‌های آموخته‌شده می‌باشد به طوری که دانشجو بتواند پس از فراغت از تحصیل آموخته‌ها و مهارت‌های خود را در محیط واقعی به کار بسته و توانایی انطباق با محیط کاری را داشته باشد. درس کارورزی از دروسی است که باید دانشجویان در محیط واقعی کار به صورت عملی آموزش ببینند (آویزگان و همکاران^۵، ۲۰۱۱، تبریزی^۶، ۲۰۱۰) آموزش در محیط بالینی بنای برنامه‌های آموزشی است چراکه اگر این دوره با کیفیت برگزار شود، آموزش با شتاب و کیفیت مناسب‌تری پیش خواهد رفت (عابدینی^۷ و همکاران، ۱۳۹۹) دوره‌های کارورزی در شکل‌دهی مهارت‌های اساسی و توانمندی‌های حرفه‌ای دانشجویان نقش اساسی دارد و تأثیر آن بیشتر از دروس عملی و تئوری است و نقش آن در کارایی حرفه‌ای مؤثرتر می‌باشد (دهقانی و همکاران، ۱۳۹۸) ارائه برنامه زمان‌بندی و اهداف آموزشی درس قبل از شروع کارورزی از جمله نیازهای دانشجویان است که به راحتی قابل انجام است. مشخص کردن محتوی و اهداف آموزشی درس در دوره کارورزی در توجیه کامل و دقیق دانشجو اقدامی بسیار مؤثر و برای ارتقا آموزشی و کاستن از مشکلات دانشجویان مفید می‌باشد (آیین، الهانی، انوشه^۸، ۲۰۱۰)؛ اما دانشگاه و خصوصاً دانشگاه فرهنگیان که یک دانشگاه تخصصی تربیت حرفه‌ای

^۲- Internship

^۳- Bukaliya

^۴- Richter & et al

^۵- Avizhgan

^۶- Tabrizi

^۷- Abedini

^۸- Aein, Alhani, Anooosheh

است، قرار است کار تربیت‌معلم را در یک سطح بسیار بالاتر و باکیفیت بهتر ساماندهی کند و برابر آنچه در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش آمده به دنبال این است که معلمان در ابعاد مختلف از شایستگی‌های لازم برخوردار باشند، لذا خروجی‌های دانشگاه فرهنگیان علی‌القاعده باید معلمانی در تراز جمهوری اسلامی ایران بوده و از کارایی و کارآمدی لازم برخوردار باشند. البته باید این قید را هم پذیرفت که دانشگاه فرهنگیان در شرایطی کارش را شروع کرد که امکانات و شرایط لازم برای تربیت چنین معلمی هنوز در اختیار نداشت. لذا در حین تربیت‌معلم سعی بر این است که امکانات و زیرساخت‌ها از جهات مختلف فراهم گردد (مهرمحمدی، ۱۳۹۳).

کارورزی نه عنوان یک درس در کنار سایر دروس، بلکه به‌عنوان نقطه کانونی برنامه‌های درسی و مبنایی برای ارزیابی شایستگی‌های حرفه‌ای کسب‌شده از سوی دانشجویان در نظر گرفته شده است. در چنین نگاهی، برنامه کارورزی باید بتواند دانشجویان را برای رویارویی با موقعیت‌های بی‌بدیل تدریس آماده نماید؛ به‌گونه‌ای که به‌عنوان یک معلم فکور و نه یک مجری صرف تصمیمات و حتی بکار برنده یافته‌های پژوهشی و دانش حرفه‌ای تدریس، به‌طور مداوم در خصوص موقعیت خود بیندیشد و تصمیمات مختلف و محتمل را با توجه به ابعادی که مسئله پیش روی او دارد مورد واکاوی قرار داده، دست به انتخاب بهترین گزینه زده و بالاخره اثرات مثبت و منفی تصمیم را مورد ارزیابی قرار دهند (حبیب زاده، ۱۳۹۳).

برنامه‌ی کارورزی فرصت به تجربه گذاشتن آموخته‌ها و گفتگو برای تعدیل، تعمیق تجربیات و توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای را فراهم می‌کند. این فرآیند از مشاهده‌ی تأملی آغاز و به درس پژوهی در سطح مدرسه و کلاس درس جهت کسب مهارت‌های یادگیری مادام‌العمر و قرار گرفتن در چرخه‌ی توسعه‌ی حرفه‌ای مداوم ختم می‌شود (رؤوف، ۱۳۹۴).

برنامه کارورزی باید بتواند دانشجویان را برای رویارویی با موقعیت‌های بی‌بدیل تدریس آماده نماید؛ این امر درگرو مطالعه موقعیت، مسئله شناسی، ارزیابی راه‌حل‌های اتخاذشده و بالاخره ارزیابی آثار مترتب بر گزینه یا تصمیم برگزیده‌شده در موقعیت‌های واقعی است. شاید مهم‌ترین نقطه‌ضعفی که در اجرای این برنامه وجود دارد، فاصله آن با تجربیات پیشین و ساختار فعلی برنامه‌های درسی باشد. برنامه‌های درسی که در حال حاضر در دانشگاه اجرا می‌شود با رویکرد موضوع محور تهیه‌شده و این نوع برنامه‌ها اساساً نیازی به تربیت‌معلم به‌عنوان یک کارگزار یا

کنشگر فکور ندارند؛ چراکه نقش معلم در این نوع برنامه‌ها، صرفاً انتقال آموخته‌ها و اطمینان از دریافت این اطلاعات از سوی دانش‌آموزان است. این نقش، معلمان را برای مواجهه به مسائل جدید و رو به رشدی که امروزه مدارس و دانش‌آموزان با آن روبرو هستند آماده نمی‌سازد (ریاحی، ۱۳۹۴). لذا کارورزی تمهیداتی رسمی در جهت ایجاد فرصت‌هایی برای دانشجویان برای مطالعه و تجربه‌ی علایق شغلی خارج از محیط دانشگاه در قالب یک برنامه‌ی علمی و تحت نظر یک گروه دانشگاهی است، به‌طور خلاصه، کارورزی فرصتی برای توسعه‌ی فردی و حرفه‌ای دانشجویان از طریق تعامل با فعالیت‌های شغلی است (مختاری، ۱۳۸۲).

تحقق اهداف تربیت حرفه‌ای یعنی تربیت‌معلمی که دارای شایستگی‌های لازم برای مواجهه با مسائل یادگیری، مسائل تربیتی و مانند این‌ها است، اگر نگوییم به‌هیچ‌عنوان حاصل نمی‌شود، ممکن است به شکل خیلی محدود حاصل شود. تحقق شایستگی‌های حرفه‌ای در امر تربیت‌معلم به این مرحله کارآموزی و کارورزی موقوف می‌شود که مرحله‌ای برای کسب تجارب میدانی و تجارب کلینیکی است؛ بنابراین دانشگاه فرهنگیان در حال وارد شدن به نقطه عطف برنامه‌های خاص خود است. به‌طوری‌که سازمان‌دهی لازم را انجام داده است که با استفاده از بهترین معلمان کارآموده شاغل در آموزش و پرورش که آموزش‌های لازم را از دانشگاه فرهنگیان می‌بینند و به دریافت گواهی صلاحیت معلم-راهنمای کارورزی نائل می‌شوند، نسل جدید معلمان را در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد (مهرمحمدی، ۱۳۹۳).

کارورزی از یک مشاهده‌ی تأملی شروع می‌شود با یک نگارش تأملی به نتیجه می‌رسد. نگارش تأملی نگارشی است که به ما شانس تفکر عمیق‌تر درباره‌ی آنچه انجام می‌دهیم را داده و یادگیری تجربی را ممکن می‌سازد (سالرنی و همکاران، ۲۰۱۳).

اگر برنامه درسی کارورزی در تربیت‌معلم غایتی جز برانگیختن و مهیاکردن معلمان آینده برای «عمل ورزی» درصحنه تربیت ندارد، پژوهش‌روایی^۱ هم غایتی جز بهبود عمل ورزی ندارد؛ بهبودی که میسر نمی‌شود مگر از طریق یادگیری، یادگیری‌ای که میسر نمی‌شود، مگر از طریق تجربه؛ تجربه‌ای که خود نیازمند رشد و بالیدن از طریق فهم است. از این‌رو، نظریه‌پردازان روایی و مبتکران پژوهش‌روایی تلاش می‌کنند از کارایی آن برای تضمین تداوم یادگیری معلمان و رشد حرفه‌ای‌شان دفاع کنند. سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان درسی طرفدارش نیز

^۱ - Narrative Inquiry

تلاش می‌کنند، بنیادش را با سیاست‌گذاری در تربیت‌معلم استوار و پایه‌هایش را با تدارک برنامه‌های تدبیر شده به‌ویژه از طریق برنامه‌ی درسی کارورزی مستحکم کنند (آل حسینی، ۱۳۹۳: ۵).

بنابراین با بررسی محتوا و راهبردهای یادگیری درس کارورزی می‌توان دانشجویان رشته‌های دبیری را به فردی خلاق تربیت کرد به‌طوری‌که از اطلاعات عمومی نسبتاً گسترده و فن بیان خوبی برخوردار باشند و درنهایت از کار کردن با کودکان لذت ببرند. به‌طوری‌که اساتید بهتر می‌توانند وضعیت مطلوب را شناسایی کرده و دانشجویان را در جهت اهداف و نتایج مطلوب سوق دهند؛ بنابراین برنامه‌های درسی دانشگاه فرهنگیان باید به نحوی طراحی شود که دانشجویان از بدو تحصیل، با حضور در مدارس و با کارورزی فکورانه بتوانند دانش دریافت شده را در موقعیت‌های واقعی کلاس درس اجرا نموده و بر روی آن تأمل نمایند. همچنین برنامه‌های درسی دانشگاه فرهنگیان باید در طراحی هدف‌ها و راهبردهای یادگیری، سنجش فرایند تأمل را در موقعیت‌های عملی و در جریان کارورزی به‌منظور تعیین میزان پایبندی آن‌ها به تأمل، به‌عنوان هدف اساسی دانشگاه فرهنگیان موردتوجه قرار دهند. لذا پژوهش حاضر در نظر دارد که محتوا و نحوه یادگیری درس کارورزی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشگاه فرهنگیان را موردبررسی قرار دهد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر به بررسی محتوا و نحوه یادگیری درس کارورزی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشگاه فرهنگیان می‌پردازد و از نوع کاربردی می‌باشد. از نظر روش جمع‌آوری داده‌ها، تحقیق حاضر توصیفی (از نوع پیمایشی) است. در این نوع تحقیق، محقق به توصیف دقیق فعالیت‌ها، فرایندها و اشخاص می‌پردازد و سعی می‌کند تا وضعیت موجود را بدون هیچ‌گونه دخالت یا استنتاج ذهنی گزارش دهد و نتایج عینی از واقعیت بگیرد جامعه آماری در تحقیق حاضر، تمام اساتید دانشگاه فرهنگیان: پردیس علامه طباطبایی اردبیل بوده که تعداد آن‌ها ۱۱ نفر می‌باشد و نیز دانشجویان رشته‌های آموزش ابتدایی، الهیات، ادبیات فارسی و که تعداد آن‌ها در مجموع ۱۴۰ نفر می‌باشد. نمونه‌ی آماری دانشجویان با استفاده از فرمول کوکران و گرجسی تعداد ۱۰۳ نفر به شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند و نمونه‌ی آماری اساتید به شیوه تصادفی ساده و تعداد ۱۱ نفر انتخاب شد. در این تحقیق ابزار مورداستفاده دو پرسشنامه محقق ساخته هم برای اساتید و هم برای دانشجویان بر اساس طیف لیکرت در چهار سطح (خیلی

زیاد، زیاد، خیلی کم و کم) طراحی شده است. پس از طراحی پرسشنامه اعتبار محتوایی آن با نظرخواهی از چند نفر متخصص رشته علوم تربیتی (اساتید دانشگاه فرهنگیان) مورد تأیید قرار گرفت. برای اطمینان از پایایی پرسشنامه نیز ابتدا بر روی نمونه کوچکی متشکل از ۳۰ دانشجوی دانشگاه فرهنگیان (مرد و زن) اجرا گردید و سپس به وسیله نرم افزار SPSS پایایی پرسشنامه مقدماتی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به دست آمد.

یافته‌ها

بررسی پیش فرض‌ها

قبل از تحلیل داده‌ها پیش فرض‌های روش‌های تک متغیری و چند متغیری بررسی می‌شود. با توجه به روش‌های آماری به کار گرفته شده برای سؤالات این پژوهش ابتدا مفروضه نرمال بودن که پیش فرض تمام روش‌های آماری به کار گرفته شده است مورد بررسی قرار می‌گیرد و سپس پیش فرض‌های اختصاصی هر روش بررسی می‌شود.

نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنف برای بررسی پیش فرض نرمال بودن متغیرهای (محتوا و فرصت‌های یادگیری) سطح معنی‌داری $p \leq 0/05$ نشان از نرمال بودن متغیرها دارد. نتایج آزمون لون برای بررسی همگنی واریانس‌ها نمرات متغیرهای (محتوا و فرصت‌های یادگیری) نشان می‌دهد که نتایج غیر معنادار برای متغیرها با مقدار آماره به دست آمده در سطح معناداری $p \leq 0/05$ نشان از همگنی واریانس می‌باشد.

سؤال یک: آیا بین محتوای درس کارورزی و ساختار آن از دیدگاه اساتید و دانشجویان تفاوت وجود دارد؟

جدول (۱) آماره‌های توصیفی و نتایج آزمون t برای بررسی تفاوت نظر دانشجویان و اساتید در خصوص عنصر محتوا

عنصر	گروه	تعداد	میانگین	تفاوت میانگین-ها	انحراف استاندارد	مقدار t	سطح معنی‌داری
محتوا	دانشجویان	۱۰۳	۱۵/۲۰	-۳/۳۱	۱/۹۳	۱۸/۰۱	۰/۰۰۰
	اساتید	۱۱	۱۸/۵۱				

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که دانشجویان و اساتید عنصر محتوا با میانگین ۱۵/۲۰ برای دانشجویان و ۱۸/۵۱ برای اساتید ارزیابی کرده‌اند با توجه به نتایج حاصل از آزمون t چون سطح معنی‌داری $p < ۰/۰۵$ می‌باشد. می‌توان گفت که بین نظر دانشجویان و اساتید در خصوص عنصر محتوا و فرصت‌های یادگیری تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

سؤال دو: آیا بین راهبردهای یادگیری درس کارورزی از دیدگاه اساتید و دانشجویان تفاوت وجود دارد؟

جدول (۲) آماره‌های توصیفی و نتایج آزمون t برای بررسی تفاوت نظر دانشجویان و اساتید در خصوص عنصر راهبردهای یادگیری

عنصر	گروه	تعداد	میانگین	تفاوت میانگین-ها	انحراف استاندارد	مقدار t	سطح معنی‌داری
راهبردهای یادگیری	دانشجویان	۱۰۳	۸/۹۳	-۰/۸۸	۱/۲۹	۲۴/۹۶	۰/۰۰۰
	اساتید	۱۱	۹/۸۱				

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که دانشجویان و اساتید در راهبردهای یادگیری با میانگین ۸/۹۳ برای دانشجویان و ۹/۸۱ برای اساتید ارزیابی کرده‌اند با توجه به نتایج حاصل از آزمون t چون سطح معنی‌داری $p < 0/05$ می‌باشد. می‌توان گفت که بین نظر دانشجویان و اساتید در خصوص عنصر راهبردهای یادگیری تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

کارورزی یکی از مؤلفه‌های اساسی برنامه‌های آماده‌سازی دانشجویان است. کارآموزی پیش از خدمت یا برنامه‌های کارورزی می‌بایست تجربیاتی را شامل شوند که مهارت‌های موردنیاز دانشجویان را توسعه و بهبود بخشند. کارورزی به‌عنوان مکمل برنامه‌های رسمی دوره‌های آموزشی دانشگاهی ارائه می‌شود. این تجربه برای ارتقا بخشیدن به برنامه کلاسی دانشگاهی به‌واسطه کاربست فعالیت‌های عملی متنوع بعلاوه آموزش، مشاهده و بازخورد گسترده طراحی شده است. مأموریت اصلی دانشگاه فرهنگیان، تربیت معلمان توانمند و شایسته است که دانش، نگرش و مهارت‌های لازم را برای حفظ و ارتقاء سطح آموزش رسمی جامعه داشته باشند. برای رسیدن به این هدف، طراحی و اجرای برنامه درسی کارورزی، با رویکرد تربیت‌معلم فکور نقش اساسی و مهمی دارد، زیرا تقریباً بخش قابل‌توجهی از برنامه عملی آموزش تربیت‌معلم به کارورزی اختصاص دارد؛ بنابراین طراحی محتوا و راهبردهای یادگیری صحیح برنامه کارورزی در مدارس مجری نقش مهمی در توسعه مهارت‌های معلمی دارد. لذا پژوهش حاضر به بررسی محتوا و نحوه یادگیری از دیدگاه دانشجویان و اساتید دانشگاه فرهنگیان می‌پردازد به‌طوری‌که برای بررسی تفاوت محتوا و نحوه یادگیری درس کارورزی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشگاه فرهنگیان از آزمون t استفاده شد، نتایج نشان داد که در سطح معنی‌داری $p < 0/05$ بین نظر دانشجویان و اساتید در خصوص عنصر محتوا و نحوه یادگیری تفاوت معنی‌داری وجود دارد. نتایج پژوهش حاضر در رابطه با عناصر فرصت‌های یادگیری، محتوای دروس و ساختار آن با نتایج پژوهش‌های ملکی، مهر محمدی (۱۳۹۶) سعیدنیا (۱۳۸۹)، جانسون و بروکمون^۱ (۲۰۰۷)، منفرد (۱۳۸۶)، رحیمی (۱۳۷۴)، حسینی (۱۳۹۱) همخوانی دارد.

^۱ javson

بنابراین تحول اساسی و زیربنایی در نظام آموزشی کشور، تحولی عمیق و ریشه است که این تحول بر نگرش‌ها، فرایندها، سیاست‌ها، نقش‌ها و کارکردهای نظام آموزشی کشور اثر خواهد گذاشت. در تحول بنیادین، نوع نگاه به معلم، کتاب و مدرسه، کلاس درس و به‌ویژه دانش‌آموزان تغییر خواهد کرد. این نوع تفکر، معلم را در رأس امور می‌بیند؛ و همه‌ی بسترهای لازم را برای رشد و سعادت همه‌جانبه دانش‌آموزان و معلمان را فراهم می‌کند. تغییرات اساسی در یک جامعه، درگرو متحول‌شدن نظام تعلیم و تربیت آن جامعه است؛ و موتور محرک این تحول معلمان آن جامعه خواهند بود. معلمان پایه‌گذاران ارزش‌های علمی و مبلغان ارزش‌های فرهنگی هستند. شایستگی هر نظام آموزشی به‌اندازه‌ی شایستگی معلمان آن نظام و کیفیت نظام آموزشی به کیفیت معلمان آن جامعه وابسته است. از مهم‌ترین وظایف دانشگاه فرهنگیان ایجاد صلاحیت حرفه‌ی معلمی در دانشجویان می‌باشد که بخشی از این صلاحیت‌ها در قالب واحدهای درسی نظری محقق می‌گردد و بخش عمده دیگر آن به شیوه‌ی کارورزی و مهارت‌آموزی در مدارس می‌باشد.

اسچاود (۱۹۸۶) کارورزی را به‌عنوان تکلیفی تعریف کرده است که توسط دانشگاه به‌عنوان بخشی از برنامه درسی سازمان‌دهی شده و در یک مجموعه موسسه‌ای یا آموزشی انجام می‌شود. کارورزی فرصتی است برای غنی ساختن آموزش و تجربه کردن مسئولیت‌ها و فعالیت‌هایی که به‌طور نظری امکان درک و شناخت آن‌ها وجود ندارد. افرادی که فرصت بیشتری برای کار کردن در موقعیت‌های شغلی مربوط به رشته تحصیلی خود را دارند درک بهتری از عملکرد و مهارت‌ها و قابلیت‌های خود به دست می‌آورند. بوکالیا (۲۰۱۲) معتقد است که کارورزی تجربه میدانی است که به‌صورت حرفه‌ای در یک موسسه نظارت می‌شود و برای یکی کردن نظریه و عمل از طریق طیفی از فعالیت‌ها و مسئولیت‌های حرفه‌ای طی ساعاتی معین طراحی شده است. امروزه با تحولات پیوسته‌ای که در فناوری و آموزش رخ داده است، یادگیری مفاهیم و ایده‌ها به‌صورت نظری کافی نیست. درواقع کارورزی ابزاری برای عملی کردن مهارت‌هاست. کارورزی پلی برای یکی کردن نظریه و عمل است. درواقع، کاربرد عملی نظریه و دانش که در دوره کارورزی به ظهور می‌رسد، به معنا سازی واقعی مفاهیم آموخته‌شده در برنامه آموزشی رهنمون می‌شود. در کارورزی فرصتی به دست می‌آید تا دانشجویان نظریه‌هایی را که آموزش دیده‌اند در میدان عمل تجربه کنند و بدین‌سان این نظریه را معنا سازی کنند (به نقل از ریاحی نیا، ۱۳۹۴).

کارورزی نمونه‌ای از سبک آموزش «یادگیری در محل» یا یادگیری در عمل است، بدین معنا که اثربخش‌ترین روش برای توسعه آگاهی، شناخت و معنا سازی در عمل امکان‌پذیر است. دانش، توانایی‌ها و شایستگی‌هایی که از دانشگاه‌ها کسب می‌شوند می‌بایست با دوره‌های کارورزی واحدهای دانشگاهی کامل شوند تا قابلیت استخدام را در فارغ‌التحصیلان افزایش دهد. قابلیت استخدام یعنی احراز مهارت‌های پایه‌ای که برای یافتن شغل، حفظ آن و داشتن بهترین عملکرد شغلی موردنیاز است. دانشگاهی که برنامه درسی رسمی را ارائه می‌دهد، مسئولیت برآوردن نیازهای یکایک کارورزان را بر عهده دارد و می‌بایست محیط آموزشی شبیه‌سازی‌شده‌ای را برای توسعه بخشیدن به قابلیت‌های کارورزان فراهم سازد. برنامه‌های کارورزی ممکن است توسط متخصصان دانشگاه و معمولاً در قالب یک کلاس سازمان‌یافته همراه با یک ناظر در محل که بر کارورزی دانشجویان نظارت دارد هماهنگ و نظارت شود. ناظران کارورزی پیشرفت دانشجویان را تحت نظر گرفته و اطمینان حاصل می‌کنند که آموزش واقعی اجرا می‌شود. کارورزان و ناظران در محل باید پیوسته باهم در تعامل باشند. تعامل و ارتباطات آزاد سنگ عیاری برای برنامه کارورزی اثربخش است. دانشجویانی که تجربه یک کارورزی یک برنامه‌ریزی‌شده و خلاق را داشته باشند تجربه عملی و حرفه‌ای کسب کرده و نقاط قوت خود را کشف می‌کنند و مهارت‌های خود را به‌خوبی بهبود می‌بخشند تا بتوانند برای پست‌های حرفه‌ای در آینده آماده شوند. کارورزی یکی از مؤلفه‌های ضروری در محیط دانشگاهی است و کارورزان در این دوره نظریه‌ها و اطلاعات کسب کرده در کلاس‌های خود را در یک محیط آرام در عمل به کار گرفته و فرصتی برای بررسی بازخوردهای مهارت‌های خود را دارند.

با توجه به این‌که این پژوهش روی گروهی از دانشجویان در شهرستان اردبیل (پردیس علامه طباطبایی) انجام شده است بنابراین باید در تعمیم نتایج برای دانشجویان و اساتید کل کشور احتیاط کرد. به متصدیان دانشگاه فرهنگیان و آموزش‌وپرورش پیشنهاد می‌شود: برنامه‌ریزی جهت اجرای مراحل تمرین معلمی یا کارورزی در مردادماه هر سال با حضور مدرسان واجد شرایط، رؤسای پردیس‌ها، مدیرکل آموزش‌وپرورش استان و همچنین نماینده آموزش‌وپرورش شهرستان تشکیل گردد و هماهنگی لازم جهت اهداف و راهبردهای یادگیری مؤثر در کارورزی صورت گیرد تا در مورد نیازمندی‌های کارورزی نظیر ساعات کار، وظایف و مسئولیت‌ها در طی زمان که تغییرات زیادی داشته است، بین نظریه و عمل در آموزش توازن به وجود آید.

منابع

- حبیب زاده، شیرین دخت (۱۳۹۳). کندوکاو نحوه اجرای طرح جدید کارورزی، آموزش نامه دانشگاه فرهنگیان، ویژه‌نامه کارورزی، سال اول، شماره ۴.
- حسینی، سعید (۱۳۹۱). راهنمای کارورزی و کار عملی در سازمان‌ها. تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی، چاپ اول.
- خروشی، پوران (۱۳۹۵). چهارچوب نظری آموزش کارورزی مبتنی بر رویکرد ساخت و ساز گرای، مجموعه مقالات دومین همایش ملی تربیت معلم ۵۶-۴۱.
- دهقانی محمد، تراب میاندوآب امیر، حبیبی چناران سوگند، حیوی حقیقی محمدحسین، میر ابوطالبی نرجس (۱۳۹۹). طراحی محتوی آموزشی درس کارآموزی رشته فناوری اطلاعات سلامت. راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی. ۷ (۱): ۲۶-۴۰.
- رؤوف، علی (۱۳۹۴). تربیت معلم و کارورزی. انتشارات روان.
- رحیمی، محمد (۱۳۷۴). بررسی آموزش زبان انگلیسی در مدارس متوسطه: طرح تحقیقاتی استان اصفهان.
- ریاحی نیا، نصرت و عاصمی، عاطفه (۱۳۹۴). کارآموزی در کتابداری و اطلاع‌رسانی. تهران: انتشارات کتابدار.
- سعیدنیا، وحیده (۱۳۸۹). ارزشیابی برنامه درسی رشته علوم تربیتی در دانشگاه آزاد اسلامی بر اساس نظرات اساتید و دانشجویان با استفاده از عناصر برنامه درسی فرانسیس کلاین. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تبریز.
- عبداللهی، حسین (۱۳۸۹). تحلیل وضعیت اجرای برنامه کارورزی مدیریت در سازمان های آموزش. فصلنامه تعلیم و تربیت. شماره ۱۰۱. ص ۸۵-۸۶.

مختاری معمار، حسین (۱۳۸۲). کارورزی و نقش آن در آموزش کتاب داری و اطلاع رسانی. مجله کتابداری. ش ۴۰. ص ۸۳-۱۰۱.

ملکی، صغری، مهرمحمدی، محمود (۱۳۹۶). نظریه و عمل در برنامه درسی پاییز و زمستان ۱۳۹۶، سال پنجم - شماره ۱۰ (۲۸ صفحه - از ۱۲۷ تا ۱۵۴).

منفرد، نوذر (۱۳۸۶). بررسی عوامل موثر بر اجرای موفقیت آمیز کارورزی دانش آموزان کارورزی: فصلنامه آموزش و سازندگی. شماره چهار. ص ۹.

مهرمحمدی، محمود. (۱۳۹۳). برنامه درسی، نظرگاه‌ها، چشم‌اندازها و دیدگاه‌ها. تهران: انتشارات سمت و آستان قدس رضوی.

میرزاییگی، علی (۱۳۸۰). برنامه ریزی درسی و طرح در آموزش رسمی و تربیت نیروی انسانی، تهران: یسپرون.

Abedini S, Abedini S, Aghamolaei T, Jamhizrade A, Kamjo A. (2008). Problems in clinical training of nursing and midwifery Students Viewpoints in Hormozgan University of Medical Sciences. Journal of Hurmozgan Medicen. ۱۲(۴): ۲۵۳-۲۴۹.

Aein F, Alhani F, Anoosheh M. (2009). The experiences of nursing students, instructors, and hospital administrators of nursing clerk ship. Iranian Journal of Medical Education...۱۹۹-۱۹۱: (۳)۹

Avizhgan M, Omid A, Dehghani M, Esmaili A, Asilian A, Akhlaghi MR, Nasr P, Hosseini M, Ashourion V. (2011). Determining minimum skill achievements in advanced clinical Clerkship (externship) in school of medicine using logbooks. Iranian journal of medical education. ۱۵; ۱۰(۵):...۵۱-۵۴۳

Bukaliya, R. (2012). The potential benefits and challenges of internship programs in an ODL institution: a case study for the Zimbabwe University. International Journal on New Trends in Education and Their Implications, 3 (1), 119-133.

- Janson and Brockman, L. (2007). Inroads nebraka- western iowa affiliate internship program effectiveness university of nebraka at omaha: www.mpa.unomaha.edu/studentwork.Php.
- Richter, D. Kunter, M. Klusmann, U. Lüdtke, O. & Baumert, J. (2011). Professional development across the teaching career. *Teaching & Teacher education*, 27 (1): 116-126.
- Salerni, Anna. Sposetti, Patrizia. and Szpunar, Giordana. (2013). Narrative writing and University Internship Program. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 140 (2014), 133 – 137.
- Schmud, Karl G. (1986). Internship as continuing education for librarians". *australian academic and research libraries*, Vol 17, No.4(Dec 1986): 186-194.
- Tabrizi J, Janati A, Hamzei Z, NarimaniMR. (۲۰۱۰). Improving Summative Evaluation of Clerkship for Health Services Management Students in Tabriz Faculty of Health and Nutrition, Using OSFE. *Hospital Journal*. ۸-۱۰.

Reviewing the Content and How to Learn the Internship Course From the Perspective of Farhangian University professors and Students

Mohammad Azimi¹

Abstract

The present study examines the content and how to learn the internship course of Farhangian University of Ardabil Allameh Tabatabai Campus from the perspective of student teachers and professors. The research method is descriptive survey. The statistical sample of students was selected as 103 people by stratified random sampling method and the statistical sample of professors was selected by simple random method and by 11 people. Two researcher-made questionnaires were used to collect data. The statistical method used in this study is t-test. Statistical results show that there is a significant difference between content elements and how to learn internship from the perspective of professors and students. Therefore, with 0.95 confidence, it can be said that there is a significant difference between the average scores of the two groups of students and professors.

Keywords: Content, Learning, Internship, Student Perspective of Teachers and Professors, Farhangian University

¹ - Associate professor, elementary education department, Farhangiyān University, Iran